

Kyrkostyrelsens cirkulär nr 34/2023

18.10.2023

Understöd för vård av det kyrkliga kulturarvet och reparationsunderstöd ur Kyrkans centralfond

Kyrkostyrelsen godkände i plenum 19.9.2023 nya grunder för fördelningen av understöd som börjar tillämpas från ingången av 2024. Syftet med ändringarna och preciseringarna i fördelningsgrunderna för understöd är att minska det totala antalet understödsansökningar som ska behandlas och att på så sätt påskynda behandlingen av ansökningarna, att rikta de understöd som beviljas till ekonomiskt viktiga projekt i församlingarna samt att på förhand minska den onödiga resursanvändning som avslagna ansökningar orsakar församlingarna, Kyrkans servicecentral och Kyrkostyrelsen. Det här cirkuläret ersätter cirkulär nr 27/2021 om reformen av byggnadsunderstödet och cirkulär nr 5/2021 om understöden för klimatneutrala energisystem 2021–2023.

Understödens användningsändamål och belopp

Understöd för vård av det kyrkliga kulturarvet kan beviljas för de kyrkliga byggnader som avses i kyrkolagen och som är skyddade genom kyrkolagen, lagen om skyddande av byggnadsarvet eller en detaljplan. Understödet kan beviljas för iståndsättning, reparation, restaurering eller konservering av byggnadernas konstruktioner och ytor samt för investeringar i värme-, el-, övervaknings- och brandsäkerhetssystem. Understödet kan också beviljas för iståndsättning av gårdsplaner, staket, portar och utomhusbelysning i de aktuella byggnadernas närmaste omgivning. Projekt i anslutning till konservering och bevarande av värdefulla kyrkliga föremål samt iståndsättning av hjältegravar omfattas också av understödet. Ett utlåtande av Museiverket om planen ska i allmänhet begäras och bifogas understödshandlingarna. Under de senaste åren har understödets belopp uppgått till cirka 7,5 miljoner euro.

Reparationsunderstöd ur Kyrkans centralfond kan beviljas för renoveringsprojekt som gäller andra än de skyddade kyrkliga byggnaderna, Basis byggnadsgrupp 3.1 Övriga kyrkor och kapell samt för åtgärder som förbättrar de skyddade kyrkliga byggnadernas användbarhet. Under de senaste åren har understödets belopp uppgått till 1 miljon euro.

Understöden beviljas inte för nybyggnadsprojekt, tillbyggnader, församlings- eller lägergårdar, församlingshem, investeringar inom begravningsverksamheten, projekt kring uthyrda byggnader eller fastighets- och bostadsaktier, inventarieanskaffningar, arbetsmaskiner eller apparater och i regel inte heller för projekt kring AV-teknik.

Kyrkostyrelsen förbehåller sig också möjligheten att styra understödsmedel till utredningar som omfattar flera församlingar samt till renoveringsförsök och anvisningar. I regel används högst 10 procent av de årliga understödsanslagen för sådana samprojekt. Kyrkans fastighets- och värdeföremålsregister Basis, som har tagits i bruk i alla församlingar, finansieras som ett samprojekt.

Ansökan om understöd

Den begränsning av ansökan om understöd som gäller skatteprocenten på 1,5 procent inom församlingsekonomin slopas.

Innan understöd söks ska minimidatafälten för alla byggnader ha ifyllts i Basis. Bristfälliga minimidatafält kan vara en grund för att ansökan om understöd avslås.

Understöd söks i förväg innan reparations- eller konserveringsarbetena inleds. Ansökan fylls i under uppgifterna om det aktuella understödsobjektet (byggnad eller föremål) i Basis. Ansökan skickas via Basis till Kyrkostyrelsens registratorskontor senast 31.12.

En ansökan som gäller reparations- och restaureringsarbeten ska bifogas planer, en redogörelse över arbetet samt en kostnads kalkyl, som i mer omfattande projekt ska upprättas per byggnadsdel. Understödsobjektets renoveringshistoria ska vara införd i Basis åtminstone när det gäller de mest betydande reparationerna. Finansieringen från annat håll samt dess användningsändamål ska alltid meddelas så noggrant som möjligt i ansökan.

Understöd beviljas inte för redan genomförda projekt. I undantagsfall kan understöd dock beviljas för genomförda brådskande reparationsåtgärder som är nödvändiga för be-

varandet av en byggnad eller ett föremål, samt för undersökningar och utredningar i anslutning till dessa. Åtgärderna, undersökningarna och utredningarna ska då ha genomförts under det år som föregår stödbeslutet. I fråga om brådskande reparationer för vilka understöd söks i efterhand ska man genast kontakta överarkitekten per e-post. När understöd söks i efterhand ska det brådskande genomförandet motiveras i detalj. Ansökan ska bifogas en illustrerad utredning med fotografier av skadorna före reparationen samt reparationsåtgärderna.

Församlingenheten kan ansöka om understöd för högst två olika projekt ett och samma år.

Tidigare understödda projekt ska vara färdiga och understöden utbetalade innan man kan ansöka om understöd för ett nytt renoveringsobjekt.

Det är inte nödvändigt att ansöka om understöd för hela projektet på en gång, utan omfattande grundliga reparationer kan behöva delas upp i t.ex. planering det första året, fasadreparationer det andra året och reparationer inne i fastigheten det tredje året. Man kan också ansöka om understöd bara för en viss del av ett större reparationsprojekt, t.ex. bara för konservering av takmålningar i ett projekt för istandsättning av en fastighet.

Om det under reparationsarbetena framkommer ytterligare reparationsbehov som man inte tidigare ansökt om understöd för, eller om kostnaderna för reparationsarbetena klart överstiger kostnadskalkylen i understödsansökan, kan man ansöka om tilläggsunderstöd för projektet. För beviljandet av tilläggsunderstöd gäller samma grunder och beräkningskalkyler som för understöden för nya projekt. Till en ansökan om tilläggsunderstöd fogas en detaljerad utredning över redan beviljat understöd och beloppet och behovet av tilläggsunderstöd.

Beviljande av understöd

Ansökningarna behandlas utgående från de handlingar som den sökande lämnat in. Kyrkostyrelsen kan under behandlingen av en ansökan be församlingen komplettera den.

Understöd för renoveringsprojekt som understiger 50 000 euro beviljas endast för planering och bakgrundsutredningar som hänför sig till planering, såsom utredning av byggnadshistorik eller färgundersökningar samt konserveringsprojekt.

Understöd för projektets planeringsskede beviljas endast för planering av en renovering som överstiger 5 000 euro. Understödet för planering är 50 procent.

För konservering av föremål kan efter prövning beviljas understöd på 70 procent. Från 2024 (Kyrkans kulturarvsstrategi) är en förutsättning för beviljande av understöd att församlingens inventering av värdefulla föremål har sparats i Basis.

Tjärning och reparationer av spåntak är konserveringsprojekt som beviljas understöd på 70 procent, förutsatt att projektet genomförs enligt principerna i anvisningen om underhåll och reparation av spåntak. Anvisningen publiceras i december 2023.

Om genomförandet av projektet förutsätter ett tillstånd av Kyrkostyrelsen i enlighet med kyrkolagen och tillståndet inte har sökts, om Museiverket i sitt utlåtande förutsätter att planerna kompletteras eller om planerna i övrigt är bristfälliga, kan understöd för fortsatt planering och bakgrundsutredning beviljas efter prövning.

Understöd ur kyrkans centralfond kan beviljas efter prövning för anskaffning av en ny piporgel, om en expert har konstaterat att orgeln inte kan repareras och det inte finns tillgång till lämpliga begagnade orglar. Dessutom ska det ha gjorts en konditionsbesiktning av den kyrkliga byggnad i vilken det föreslås en ny orgel, och det ska inte finnas något behov av renovering upptaget i 5-årsplanen. Byggnaden i fråga ska också finnas upptagen som en byggnad som ska bevaras i församlingens enhetens uppdaterade fastighetsstrategi.

Hur projektfinansiering från annat håll inverkar avgörs från fall till fall.

Beslut om understöd

I understödsbeslutet används beräkningsformeln

$$a \times v \times \left(3000 - \left(\frac{t \times 2}{p} + r \right) \times \frac{2}{m+1} \times \frac{0,03}{j} \right) \times \frac{p}{2} \times \left(1 - \left(1,1 - \frac{k}{t} \right)^2 \right) \times j$$

I formeln görs en inflationsjustering vartannat år. Från början av 2024 ändras talet 3 000 till 3 500.

a = objektets kulturhistoriska värde

v = projektets nödvändighet med tanke på bevarandet av objektet

t = församlingens enhetens skatteinkomster i tusen euro

r = församlingsenhetens statliga finansiering i tusen euro

m = antal kyrkor och begravningskapell som församlingsenheten underhåller i enlighet med kyrkolagen och genom kyrkolagen skyddade klockstaplar kan tas i beaktande som talet 0,5

p = församlingsenhetens inkomstskattesats

k = projektets kostnadskalkyl i tusen euro

j = utjämningskoefficient som bestäms enligt understödsobjektens sammanlagda kostnader och det anslag som står till förfogande

Bestämning av koefficient a :

1–2 = Exceptionellt värdefullt objekt med avseende på det internationella eller nationella kulturarvet (av särskilda skäl, grundat på prövning från fall till fall enligt omständigheterna)

1 = Objekt som är skyddat genom kyrkolagen, lagen om skyddande av byggnadsarvet eller en detaljplan, i områden som saknar detaljplan objekt som är skyddat genom en generalplan, objekt som ingår i en byggd kulturmiljö av riksintresse

0,8 = Skyddat objekt i landskapsplan, objekt som enligt en inventering är av betydelse på landskaps- eller lokalplanet

0,6 = Objekt som ska bevaras på andra grunder som hänför sig till skyddet av kulturarvet

0,4–0,1 = Annat objekt

Bestämning av koefficient v :

1–2 = Exceptionellt kritiska åtgärder för att bevara ett värdefullt objekt (av särskilda skäl, grundat på prövning från fall till fall enligt omständigheterna)

1 = Nödvändiga åtgärder för renovering av yttertaket samt en byggnads klimatskal och bärande konstruktioner, konservering av värdefulla föremål

0,8 = Övriga till karaktären restaurerande åtgärder som är viktiga för att objektet bevaras

0,6 = Övriga åtgärder som är viktiga för användningen av objektet

0,4–0,1 = Övriga åtgärder

I beräkningsformeln beaktas församlingsenhetens skatteinkomster och statliga finansiering enligt det senast fastställda bokslutet. Skattesatsen tas från samma år som skatteintäkterna.

För projekt som gäller grundlig renovering och ändring av skyddade kyrkliga byggnader kan understöd beviljas både från den statliga finansieringen och ur Kyrkans centralfond. Fördelningen och beräkningen av understödsbeloppet görs på basis av specifikationen i kostnadskalkylen. Understöd för planeringskostnader beviljas från den statliga finansieringen.

Om understöd på basis av beräkningsformeln inte kan beviljas, kan understöd för bråds-kande reparationer och konserveringar av bärande konstruktioner, klimatskal eller inredning som är nödvändiga för bevarandet av en skyddad kyrklig byggnad av internationell eller nationell betydelse beviljas efter prövning.

Om byggnaden har tillhört en församling som under de senaste tre åren har anslutit sig till en annan församlingsenhet, kan understödsprocenten beräknas enligt församlingens senaste skatteinkomster, statliga finansiering och skattesats före sammanslagningen.

Det maximala understödsbelopp som beviljas på en gång för ett projekt är 1 000 000 euro. Understödsprocenten kan vara högst 80 procent. Understöd som enligt beräkningsformeln understiger 10 procent beviljas inte.

Understödsbesluten behandlas senast vid plenum i april i samma paragraf. Den allmänna motiveringen samt Borgå stifts församlingars understödsbeslut ges på både finska och svenska.

Understödsbeslutet är i kraft det år understödet beviljas och de följande tre åren. Oanvända understöd (över 5 år gamla understödsbeslut) intäktsförs årligen i bokföringen och omfördelas i samband med följande understödsutdelning.

Utbetalning av understöd

En förutsättning för att understödet ska betalas ut är att planerings- och genomförandekostnaderna har bokförts separat i enlighet med anvisningarna på ett huvudboksutdrag som har bifogats begäran om utbetalning. Före utbetalningen av den sista betalningsposten ska uppgifterna om reparationsprojektet samt restaureringsrapporten sparas i Basis.

Understödet utbetalas enligt de faktiska kostnaderna. Beslutet gäller både understödsprocenten och understödsbeloppet, som avrundas till närmaste 100 euro. Om den kostnadskalkyl som ligger till grund för beslutet överskrids, betalas understödet således

högst enligt det beviljade understödsbeloppet. Om kostnadskalkylen underskrids betalas understödet enligt den beviljade understödsprocenten.

Understöd på mindre än 20 000 euro betalas som ett engångsbelopp. Storleken på en betalningspost kan vara högst 100 000 euro. I samband med delredovisningsbegäranden ska projektets tidsplan och tidpunkten för de återstående utbetalningarna meddelas. Storleken på den sista betalningsposten ska vara minst 20 000 euro.

Mer information

Mer information om ansökan och utbetalning av understöd finns på Sacrista på intranätet.

Ärenden som gäller fördelningen av understöd:

överarkitekt Edla Mäkelä tfn 050 591 7665, edla.makela(at)evl.fi

Utbetalning och redovisningar:

Markku Vasara tfn 040 142 5194, markku.vasara(at)evl.fi

Kyrkostyrelsen

Pekka Huokuna
kanslichef

Asta Virtaniemi
tf. ecklesiastikråd

ISSN 1797-0334